

FOKUSRYHMÄT

Osana jatkotoimia moderaattori järjestää viisi *fokusryhmää*: opiskelijoiden, opetushenkilöstön, yritysten edustajien, paikallisten ryhmien sekä oppilaitosten henkilökunnan ryhmät. Kyseisissä ryhmissä osallistajat voivat pohtia ja keskustella tulkinnoistaan ja syvällisestä ymmärryksestään tutkimustuloksista. Kuhunkin *fokusryhmään* tulisi kuulua enintään 10 osallistujaa. Opetushenkilöstön fokusryhmää voisi moderoida vertaisopettaja ja opiskelijoiden fokusryhmää ohjaaja, jotta voidaan luoda mukava ja luottamuksellinen ilmapiiri, joka mahdollistaa avoimen pohdinnan ja keskustelun.

Fokusryhmiä koskevat ohjeet koostuvat siitä, miten keskusteluryhmät toteutetaan, strategioista keskusteluryhmien fasilitoimiseksi sekä konkreettisista ohjeista siitä, miten ja mitä raportoidaan.

Ohjeet fokusryhmille

Tavoite

Fokusryhmien päätavoitteena on keskustella hankkeen viiden tärkeimmän kohderyhmän kanssa tutkimuksen vastauksissa esille nousseista keskeisistä asioista.

Tavoitteena on, että osallistajat käsittelevät tarkemmin tutkimuksen keskeisiä kysymyksiä ja näkemyksiä aiheista. Tavoitteena on luoda ilmapiiri missä osallistajat voivat puhua vapaasti, eivätkä heidän mahdolliset ennakkokäsityksensä siitä, mitä vastauksia pidetään toivottavina, tulisi vaikuttaa heihin.

Moderaattorit

Opetushenkilöstön ja opiskelijoiden fokusryhmää tulisi ohjata opettaja tai muu tehtävään sopiva ohjaaja, jotta voidaan luoda rento ja luottamuksellinen ilmapiiri, joka mahdollistaa avoimen pohdinnan ja keskustelun. Suosittelemme, että moderaattoreille nimetään muistiinpanojen laatija, joka mahdollistaisi moderoinnin sujuvuuden.

Osallistajat

Kunkin fokusryhmän optimaalinen koko on 5–10 osallistujaa, mikä mahdollistaa keskustelevan ilmapiirin. Tämä helpottaa ryhmän moderointia.

Verkossa toimivissa fokusryhmissä, joissa keskustelu/vuorovaikutus ei ole yhtä luontevaa, voidaan hyväksyä hieman pienempi osallistujamäärä (vähintään 5). Tällä varmistetaan, että kaikilla osallistujilla on mahdollisuus sanoa mielipiteensä, ja että keskustelu on mahdollisimman luontevaa.

Kesto

Tyypillisesti fokusryhmän tapaaminen kestää 60–90 minuuttia. Tämä antaa riittävästi aikaa syvällisempien keskustelujen käymiseen. Liian kauan kestävä tapaaminen voi johtaa osallistujien väsymiseen. Verkossa toimivissa fokusryhmissä on suositeltavaa pitää istunnon kesto enintään 60 minuutissa.

Moderointi

Moderoinja ohjaa keskustelua kysymysten ja tarkentavien kysymysten yhdistelmällä. Osallistujia rohkaistaan vuorovaikutukseen keskenään sekä syvempien näkemysten tuottamiseen eri alateemoista. Verkossa toimivassa fokusryhmässä ei todennäköisesti ole mahdollista saada samanlaista palautetta tai vuorovaikutusta osallistujien välille kuin kasvokkain tapahtuvissa ryhmissä, joten moderaattorin rooli on tässä yhteydessä entistäkin tärkeämpi. Moderaattori antaa yleiskatsauksen hankkeesta ja sen tarkoituksesta, esittää kysymyksiä ja jatkokysymyksiä sekä pitää keskustelun oikeassa aiheessa.

Varmista, että keskustelutilanne pysyy rentona ja että osallistujat tuntevat olonsa mukavaksi ja turvalliseksi jakaessaan ajatuksiaan. Luomalla turvallinen ilmapiiri voidaan varmistaa, että keskustelu on avointa. Moderaattorin tulee varata riittävästi aikaa esittäytymiselle ja osallistujien epäviralliselle keskustelulle, jotta luodaan avoin ja keskusteleva ilmapiiri.

Moderaattori voi tarvittaessa käyttää pieniä harjoituksia, kuten aivoriihtehtäviä, joissa osallistujat kirjoittavat ideoita post-it-lappuihin, ja laittavat post-it-laput esille asioiden selventämiseksi ja priorisoimiseksi. Fokusryhmän tapaamisista olisi hyvä tehdä muistio, mihin kirjataan keskeiset asiat ja mahdolliset ratkaisut.

Teemat/kysymykset

Toisista fokusryhmistä saatujen kokemusten perusteella voidaan nostaa esiin 4–5 eri teemaa, joita voidaan käydä läpi kysymysten ja erityisesti osallistujien keskustelun kautta.

Laitteet/Tilat

Ympyrän muotoon asetetut tuolit ovat ihanteellisin järjestely fokusryhmälle, jolloin kaikki osallistujat näkevät toisensa. Verkossa toimivalle fokusryhmälle tutkimusryhmä lähettää liittymislinkin erilliseen verkkokokoukseen (esim. Teams tai Zoom).

Koska fokusryhmissä käydään lukuisia oheiskeskusteluja, jos mahdollista olisi hyvä tallentaa keskustelu muistiinpanojen tekemisen lisäksi. Tämä helpottaa keskustelujen analysointia ja raportin tekemistä. Muista hankkia osallistujilta suostumus keskustelun tallentamiseen ja kertoa heille, että heidän vastauksensa käsitellään anonyymeinä.

Fokusryhmän raportti – YRITYKSET

Tavoite

Hankkikaa yrittäjien tietoa ja näkemyksiä siitä, miten koulu suoriutuu seuraavilla tarkistuslistan osaluilla:

- Teema 1: Kansainvälistyminen ja liikkuvuustoiminta
- Teema 4: Oppilaitoksen työelämäyhteistyö (temaattinen ryhmä – kaksoisjärjestelmä)
- Teema 5: Yrittäjyys (temaattinen ryhmä - puuttuvat yritykset)
- Teema 6: Työmarkkinat (temaattinen ryhmä – työelämään siirtyminen)
- Teema 7: Ohjaus

Konteksti

Yritysten mielipide on avainasemassa, kun halutaan ymmärtää, missä määrin opiskelijoiden hankkimat taidot vastaavat työmarkkinoiden tarpeita. Lisäksi yritykset voivat olla aktiivisia toimijoita opetussuunnitelmien kehittämisessä ja tarjota opiskelijoille ja tutkinnon suorittaneille todellista kokemusta työelämästä.

Osallistujat

Yrittäjiä koulun kannalta merkityksellisiltä aloilta - mieluiten vähintään 3–5 osallistujaa.

Käsikirjoitus

Valmistaudu tarkastelemalla kyselylomaketta ja haastattelujen tuloksia perusteellisesti; pidä keskeiset tulokset käsillä.

Valmistele kysymykset analyysin syventämiseksi ja saadaksesi yritysten näkökulman/mielipiteen jo kerätyistä keskeisistä tuloksista.

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Päivämäärä:	
Maa:	
Koulu:	
Moderaattori(t):	

Osallistuja	Nimi	Rooli/ammatti
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Johdattelevat kysymykset/tunnelman kevennys

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Mitä odotuksia teillä on tältä fokusryhmältä ja hankkeelta?*

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 1: Kansainvälistyminen ja liikkuvuustoiminta

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Osallistuuko yrityksenne kansainvälisiin hankkeisiin? Toimitteko oppilaitoksen kanssa yhteistyökumppanina jossakin kansainvälisessä hankkeessa?*
- *Edistääkö oppilaitos yrityksenne kansainvälisiä mahdollisuuksia?*
- *Vastaanotatteko ulkomaalaisia vaihto-opiskelijoita (työssäoppiminen/oppisopimuskoulutus)? Olisitteko kiinnostunut vastaanottamaan ulkomaalaisia opiskelijoita?*
- *Onko teillä ollut ulkomaalaisia opettajia vierailulla, työharjoittelussa tai työnvarjostusjaksolla?*
- *Olisitteko kiinnostunut osallistumaan tällaiseen toimintaan?*
- *Mikä toimii erityisen hyvin kansainvälistymisessä? Mikä ei toimi?*
- *Mitkä ovat tärkeimmät haasteet kansainvälistymisen ja liikkuvuuksien optimaalisen toiminnan kannalta?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Teema 4: Oppilaitoksen työelämäyhteistyö (temaattinen ryhmä – kaksoisjärjestelmä)

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Mikä toimii erityisen hyvin oppilaitoksen ja yritysten välisessä yhteistyössä? Mikä ei?*
- *Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät haasteet kyseisen yhteistyön optimaaliselle toiminnalle?*
- *Osallistuttako koulutustoimintaan oppilaitoksissa? Mikä toimii ja mikä ei?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 5: Yrittäjyys (temaattinen ryhmä - puuttuvat yritykset)

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Mikä olisi mielestänne paras strategia yrittäjyyden tukemisen edistämiseksi oppilaitostasolla?*
- *Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät haasteet yrittäjyyden tukemisessa oppilaitostasolla?*
- *Mitkä ovat mielestänne tärkeimpiä asioita, joita opiskelijoille tulisi opettaa yrittäjyyden edistämiseksi? Mitä taitoja tarvitaan yrittäjänä toimimiseen?*
- *Mitä toimia voitaisiin toteuttaa oppilaitosten kanssa yrittäjyyden edistämiseksi?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Teema 6: Työmarkkinat (temaattinen ryhmä - työelämään siirtyminen)

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Ovatko oppilaitoksessa hankitut taidot mielestänne riittävät työllistymiseen (pehmeät taidot, monialaiset taidot, tekniset taidot)?*
- *Kerääkö oppilaitos potentiaalisten työnantajien mielipiteitä koulutusta kehitettäessä ja / tai valmistuneiden työllistyttyä? Vastaako ammatillinen koulutus alueellisen verkoston yritysten tarpeita? Ovatko työnantajat tyytyväisiä valmistuneiden osaamiseen?*
- *Mitä taitoja opiskelijoilta puuttuu?*
- *Suorittavatko opiskelijat työssäoppimisjaksojaan yrityksissä?*
- *Keskittyvätkö nämä työssäoppimisjaksot sekä taitojen oppimiseen/parantamiseen että hedelmällisen verkoston luomiseen?*
- *Mikä työssäoppimisessa toimii ja mikä ei?*
- *Ovatko yritykset valmiita vastaanottamaan opiskelijoita työssäoppimisjaksoille (esim. ohjaajien taidot, paperityö, turvallisuus)?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 7: Ohjaus

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Mikä olisi mielestänne paras strategia uraohjauksen edistämiseksi oppilaitoksissa?*
- *Miten opiskelijoita voidaan houkutella ammatteihin? Ja motivoida heitä ammattiin ja opiskeluun?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

